

တၢ်န့ၣ်ကျဲတဖၣ်လၢတၢ်ကမၤလၢပုၤတၢ်အၢၣ်လီၤအလံာ်ကျိၣ်

တၢ်ပညိၣ်တဖၣ်-ဇူးကၤလံာ်ကျိၣ် အံၤဖဲန့ၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤတၢ်လီၤလၢနကစးကၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်တၢ်ပညိၣ်တဖၣ်ယးပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢDSHSအပူၤမ့တမ့ၢ် လၢကရၢလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်ဆူတၢ်ကရၢကရိအဂၤတဖၣ်လၢကရဲၣ်ကျဲတၢ်မၤစၢၤတၢ်မၤတဖၣ်မ့တမ့ၢ်လၢတၢ်ကူစၢၤယါဘျါ.တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အပူၤကလံာ်မ့တမ့ၢ် တၢ်ကရၢကရိအတၢ်မၤမ့တမ့ၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ် သဲးစးယုထီၣ်ပဲအသးန့ၣ်လီၤ.ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအမၤန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢ DSHSအဆိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စူးကၤ-မ့သ့မၤပုၤလံာ်တကျိၣ်လၢအံၣ်လဲးတြိန့းအပူၤလၢကညိၣ်လၢနကတၢ်ဖးအိၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.ပုၤနီၣ်တက့ၢ်စ့ၣ်ပတၢ်မၤပုၤလံာ်တကျိၣ်လီၤဆီတဘျီစ့ၣ်စ့ၣ်,လၢ အပုၤယုၣ်ဒီးဖိသၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. “နၤ” လၢလံာ်န့ၣ်ကျဲအပူၤအံၣ်ဟံးပျီထီၣ်ပဲလၢအမၤDSHSအပူၤမၤတၢ်ဖိ “နၤ” လၢလံာ်ကျိၣ်အပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ပဲလၢပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤ စၢၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်နီၣ်လီၤတၢ်ကွဲးနီၣ်တဖၣ်ပညိၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်စူးကၤဒီးမၤပျီထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်ပုၤမၤစၢၤတၢ်တက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်ကျိၣ်တနီၣ်-

နီၣ်ကစၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်-

- အမံၤ-ဟ့ၣ်ထံၣ်ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤဖိတဂၤအမံၤလၢလံာ်တကျိၣ် တခါစ့ၣ်စ့ၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.ထၢန့ၣ်လီၤမံၤတဖၣ်လၢဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤဖိတဖၣ်ကစူးကၤဝဲဖဲ အံၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤအခါန့ၣ်လီၤ.
- အိၣ်ဖျါမ့ၢ်နံၤ-လိာ်ဘၣ်လၢကမၤပျီထီၣ်လီၤဆီထီၣ်ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤပုၤလၢအမံၤဘူးကလီၤကံၤဒီးအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- လံာ်အုၣ်သးနီၣ်ဂံၢ်-ဟ့ၣ်ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤအလံာ်အုၣ်သးနီၣ်ဂံၢ်မ့တမ့ၢ်လံာ်အုၣ်သးအဂၤတဖၣ် အမ့ၢ်ပုၤတၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်နီၣ်ဂံၢ်(တလိာ်ဘၣ်ဝဲ)လၢကမၤစၢၤ ပုၤလၢတၢ်မၤလီၤတၢ်ကွဲးနီၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ယုက့ၢ်တၢ်စံၣ်စိၤဒီးတၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်ဖိဒီးန့ၢ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- လီၤအိၣ်ဆိးထံးဒီးလိာ်တစီနီၣ်ဂံၢ်-မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်လၢကမၤစၢၤလၢကယုၣ်ဒီးမၤလီၤဆီမ့တမ့ၢ်ဆဲးကျါပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- အဂၤ-ထၢန့ၣ်လီၤအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်မံၤလၢအကမၤစၢၤနၤလၢနကယုန့ၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကထၢန့ၣ်လီၤအိၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးDSHSအ တၢ်မၤတဖၣ်.ဟံၣ်ဖိယိဖိအမံၤတဖၣ်.မ့တမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်လၢအကြါဒီးအဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအခါ(တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤ)-

- တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်မ့တမ့ၢ်ပုၤလၢအခါလဲတၢ်ကွဲးနီၣ်တဖၣ်-ပုၤမၤစၢၤတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်မၤပုၤလံာ်ကျိၣ် အံၤဟ့ၣ်တၢ်အခါလၢတၢ်ကစူးကၤဒီးနီၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ် W>ကျိၣ်လၢDSHSအပူၤန့ၣ်လီၤ.DSHSကဟံးပျီထီၣ်မ့တမ့ၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကရၢကရိလၢတၢ်ချၢတဖၣ်မ့တမ့ၢ်ပုၤလၢတၢ်ရဲၣ်လီၤ အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်သ့ဟံးပျီထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်ပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်.လၢအပုၤယုၣ်ဒီးမံၤလီၤအိၣ်ဆိးထံးမ့တမ့ၢ်တၢ်လီၤတၢ်ကျိၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်နကဘျးစဲလီၤတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အစရိလၢကပျဲပုၤလၢကနီၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်လၢပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဆဲး လီၤအမံၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်လၢတၢ်ထၢန့ၣ်လီၤအိၣ်တဖၣ်-ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ကဘၣ်ဟံးပျီထီၣ်ပဲမ့ၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်မန့ၢ်တဖၣ်ကျါဘၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ခွဲးလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤဒီးန့ၢ် တၢ် မၤစၢၤဟ့ၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ခဲလၢာ်သ့မ့တမ့ၢ်ဟံးပုၤနီၣ်ဝဲတၢ်ကွဲးနီၣ်တဖၣ်ခိဖျါအမ့ၢ်နံၤမ့ၢ်သီ.အကလုာ်မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်တဖၣ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤ တဂၤမ့ၢ်တဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ခွဲးမ့တမ့ၢ်တဖၣ်ပျီထီၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်လီၤဆီတဖၣ်အယိ.တၢ်ကွဲးနီၣ်တခါဝဲန့ၣ်တၢ်ကဟ့ၣ်ဒီးဟံၣ်တၢ်အခါလၢနကရၢလီၤအိၣ်ဝဲတၢ် သိၣ်တၢ်သိမ့ၢ်ပျဲဟ့ၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်နကဘျးစဲလီၤတၢ်ကွဲးနီၣ်လၢတၢ်ရဲၣ်လီၤအစရိတဖၣ်လၢပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤကဘၣ်ဆဲးလီၤမံၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤနီၣ် တဖၣ်အကျါတခါခါမ့ၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်ဒီးခိၣ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူ(RCW 71.05.620), HIV/AIDSဒီးSTDတၢ်မၤကွၢ်အစၢတဖၣ်.တၢ်မၤကွၢ်တၢ်ဆိ,မ့တမ့ၢ် တၢ်ယါဘျါ(RCW 70.02.220)မ့တမ့ၢ်တၢ်စူးကၤကသံၣ်မ့ၢ်ဘျီဒီးသံးစိကံၤဇီ(42 CFR 2.31(a)(5)),အယိပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤကဘၣ်မၤနီၣ်လီၤကဝီၤတဖၣ်အံၤ လီၤလီၤဆီဆီလၢကဟ့ၣ်ခွဲးလၢကစူးကၤတၢ်မၤနီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.လံာ်တကျိၣ် တခါအံၤတဖၣ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်ပုၤလၢအဟ့ၣ်တၢ်ကူစၢၤယါဘျါလၢခိၣ်န့ၣ်ဂ့ၢ်ဖိ အတၢ်ကွဲးနီၣ်လၢအဆိၣ်လၢ45 CFR 164.508(b)(3)(ii) အဖိလီၤဒီးတၢ်ကဘၣ်မၤပုၤလံာ်ကျိၣ် အဂၤလၢတၢ်ကထၢန့ၣ်လီၤတၢ်ကွဲးနီၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဆၢကတီၢ်-ထၢန့ၣ်လီၤစ့ၢ်စိမ့ၢ်နံၤလၢတၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ခွဲးအဆၢကတီၢ်ကလၢာ်လၢနတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၣ်အတၢ်ပညိၣ်မ့တမ့ၢ် သဲးစးဟ့ၣ်အခါဒီးအသးန့ၣ်တက့ၢ်.
- တၢ်န့ၢ်ဟံၤ-မၤလီၤတၢ်ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤကန့ၢ်ဟံၤဝဲတၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်အခါဒီးမန့ၢ်ဒီးတၢ်ကနီၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်လဲၣ်ဒီးလၢမန့ၢ်အယိလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်လိာ်န့ၣ်.ဇူးကၤ လံာ်ကျိၣ်လၢတၢ်ကွဲးနီၣ်ထံးအိၣ်ဒီးတၢ်ကတီၢ်ကျိၣ်ထံးအိၣ်မ့တမ့ၢ်ဖးထီၣ်လံာ်ကျိၣ် တဖၣ်န့ၣ်ဒီးန့ၣ်တက့ၢ်.ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤကလိာ်ဘၣ်အိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်.အယိဟ့ၣ်အိၣ် DSHSတၢ်ဒီးသ့ၣ်ညါတၢ်မၤဘၣ်ပုၤဒီးန့ၢ်ကစၢ်အဂ့ၢ်အကျါမ့တမ့ၢ်ဆူပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤဆူပုၤဘၣ်မ့ဘၣ် လၢအဟံးပျီထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူကမ့ၢ်အိၣ်လၢနယုၣ်န့းအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဆဲးလီၤမံၤတဖၣ်-

- ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤ-မၤပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤမ့တမ့ၢ်ပုၤဖိသၣ်လၢအသးန့ၣ်လၢအဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးသ့(၁၃လၢတၢ်မၤစၢၤတၢ်ခိၣ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချီဒီးတၢ်စူးကၤကသံၣ်မ့ၢ်ဘျီဒီး သံးစိကံၤဇီ,၁၄လၢHIV/AIDS ဒီးတၢ်ဆၢSTDs အဂၤတဖၣ်.သးန့ၣ်တနံၣ်န့ၣ်လၢတၢ်တြိဆၢဟ့ၢ်ဒီးတၢ်မၤလီၤဟ့း,၁၈လၢတၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချီ ဒီး တၢ်ကွဲးနီၣ်အဂၤတဖၣ်)ဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်ကွၢ်အံၤအပူၤဒီးထၢန့ၣ်လီၤနံၤသီလၢတၢ်ဆဲးလီၤမံၤအဂီၢ်တက့ၢ်.
- တၢ်ကရၢကရိအပူၤဆဲးကျါတၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤအုၣ်သး-နကဆဲးလီၤမံၤဝဲတၢ်ကျိၣ်ဖိတဖၣ်အံၤအပူၤဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအဟံးပျီထီၣ်ဒီးရဲပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢလံာ်ကျိၣ် အံၤလီၤ. ဝံသးစူထၢန့ၣ်လီၤန့ၣ်လီၤတစီနီၣ်ဂံၢ်တက့ၢ်.ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤမ့ၢ်ဆဲးလီၤလံာ်ကျိၣ် အံၤလၢအယံၤဒီးတၢ်မၤလီၤအယိ.န့ၣ်လီၤန့ၣ်ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢကအိၣ် ဒီးပုၤအုၣ်အသးလၢကဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်ကွၢ်ဖိအပူၤဒီးဟ့ၣ်ယုၣ်ဒီးလိာ်တစီနီၣ်ဂံၢ်န့ၣ်လီၤ.ကမ့ၢ်အပီၤရီကကန့ၢ်ပုၤအုၣ်အသးဖဲပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤဆဲးလီၤမံၤအခါလီၤ.
- မိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤဟံးပျီထီၣ်သးအဂၤတဖၣ်-ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤတဂၤမ့ၢ်ဖိသၣ်လၢအဆိၣ်လၢသးန့ၣ်လၢဟ့ၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ခွဲးတသ့အယိ.မိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤကွၢ် ထွဲတၢ်ကဘၣ်ဆဲးလီၤန့ၢ်အိၣ်အမံၤန့ၣ်လီၤ.ဖိသၣ်မ့ၢ်တဆိၣ်သးန့ၣ်လၢအဆဲးလီၤအမံၤသ့လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကိးမံၤလၢကနီၣ်လီၤတၢ်ကွဲးနီၣ်တဖၣ်အယိ.ဖိသၣ်ဒီးမိၢ်ပၢ်ခဲဂၤ လၢကဘၣ်ဆဲးလီၤမံၤန့ၣ်လီၤ.ပုၤဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤမ့ၢ်တဖၣ်သဲးစးလၢကဆဲးလီၤမံၤအယိ.ပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်လၢကွၢ်ဘျီန့ၣ်လီၤအိၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဆဲးလီၤမံၤကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်အတၢ်န့ၣ်လီၤအကွဲး တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤအဂၤတဂၤမ့ၢ်ဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်လီၤအဂၤ(လၢအပုၤယုၣ်ဒီးပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်စိန့ၢ်ကမိၤလၢကကန့ၢ်ပီၤရီ မ့တမ့ၢ်ပုၤခါစးတဖၣ်).တၢ်နီၣ် “အဂၤ” မၤန့ၢ်သဲးစးအတၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤအလံာ်ကျိၣ် န့ၣ်လီၤ.ပုၤလၢအဆဲးလီၤမံၤကဘၣ်ကွဲးလီၤမ့ၢ်နံၤမ့ၢ်သီဒီးဟ့ၣ်လိာ်တစီနီၣ်ဂံၢ် မ့တမ့ၢ်ဆဲးကျါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.